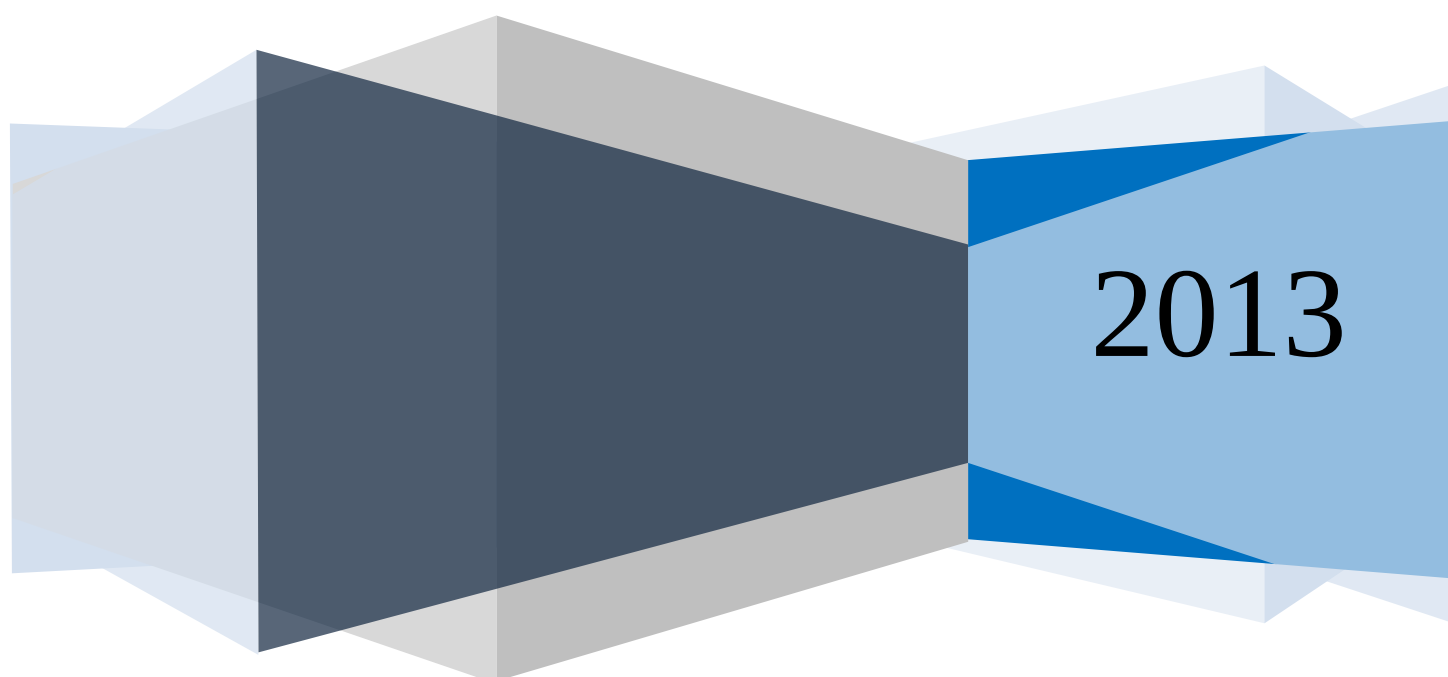

CENTRUM ANALIZ REGIONALNYCH
I LOKALNYCH

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA REGIONÓW 2013

Województwo podkarpackie

Dr hab. prof. SGH Hanna Godlewska-Majkowska
Dr Agnieszka Komor
Dr Patrycjusz Zarębski
Mgr Magdalena Typa

Warszawa, październik 2013 r.

Wstęp

Niniejszy raport powstał w wyniku zastosowania wyników badań naukowych prowadzonych od 2002 roku, pod kierunkiem prof. SGH dr hab. H. Godlewskiej-Majkowskiej w Szkole Głównej Handlowej, w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, w Instytucie Przedsiębiorstwa. Wszyscy Autorzy stanowią trzon zespołu, rozwijającego metodykę pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów, w celu możliwie jak najlepszego uchwycenia istotnych dla inwestora cech regionów, rozpatrywanych ogólnie oraz z punktu widzenia specyfiki działalności gospodarczej oraz wielkości inwestycji.

Wskaźniki potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej (PAI) oceniają walory lokalizacyjne regionów. W wersji uproszczonej są obliczane dla jednostek różnych szczebli podziału statystycznego (gminy, powiaty, podregiony, województwa). Są to wskaźniki PAI1 odnoszące się do całości gospodarki regionalnej/narodowej (PAI1_GN) oraz do wybranych sekcji: C - przemysłu przetwórczego, G - handlu i napraw, I - turystyki i gastronomii, M - działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej.

Oprócz tego są opracowane wskaźniki wyłącznie dla województw, w oparciu o wiele cech dostępnych tylko na tym poziomie województw lub makroregionów. Umożliwiają znacznie szerszy zakres kontekstu ocen ich atrakcyjności inwestycyjnej. Są to wskaźniki grupy PAI2, opracowane na potrzeby oceny atrakcyjności inwestycyjnej w ujęciu ogólnym, a także w odniesieniu do ww. sekcji gospodarki (PAI2_C, PAI2_G, PAI2_I, PAI2_M).

Ponadto w raporcie wykorzystano oceny rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej, nawiązującej do napływu kapitału inwestycyjnego oraz efektów inwestycji, rozpatrywanych z punktu widzenia produktywności i efektywności poniesionych nakładów.

Zaproponowane miary są przedmiotem corocznej ewaluacji dzięki konsultacjom z instytucjami obsługującymi inwestorów zagranicznych, jak i bezpośrednim kontaktom zespołu z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami przedsiębiorców. Z opisem metodycznym pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski oraz powiatów i gmin można zapoznać się na stronie współpracującego z Instytutem Przedsiębiorstwa Centrum Analiz Regionalnych i Lokalnych: www.caril.edu.pl, a także w licznych publikacjach naukowych i ekspertyzach.

1. Charakterystyka gospodarki regionalnej województwa podkarpackiego

Województwo podkarpackie położone jest na południowym wschodzie Polski. Graniczy ze Słowacją (na południu) i Ukrainą (na wschodzie). Region wyposażony jest w bogate złoża kopalniane takie jak: siarka, ropa naftowa oraz gaz ziemny, a także surowce mineralne: gipsy, piaskowce i wapienie wydobywanych na bieżąco w czynnych, nowoczesnych kopalniach. Główne sektory gospodarki to: rolniczy, przemysłowy, wydobywczy, spożywczy, farmaceutyczny, lotniczy oraz informatyczny.

Głównymi atutami województwa są:

- rozwijający się przemysł lotniczy,
- silnie rozwinięty przemysł farmaceutyczny, informatyczny i spożywczy,
- powstanie Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego w Rzeszowie,
- dobre połączenia komunikacyjne: międzynarodowy port lotniczy, autostrada A4, przebiegające przez województwo główne korytarze transportowe sieci TINA,
- surowce kopalniane takie jak: siarka, ropa naftowa oraz gaz ziemny, surowce mineralne, które wydobywane są głównie w jego górzystej, południowej części: piaskowce, wapienie, gipsy (w tym gips alabastrowy), glinki ceramiczne, piaski (w tym piaski szklarskie) i żwiry, a także torf, wody mineralne i geotermalne,
- duże połacie lasów czynią województwo istotnym dostawcą drewna oraz dają możliwości wykorzystania biomasy drzewnej dla produkcji energii odnawialnych,
- dostępność wysoko wyszkolonych kadr zarządzających i technicznych zwłaszcza w przemyśle lotniczym, elektromaszynowym, chemicznym (Politechnika Rzeszowska i jest największą uczelnią techniczną południowo-wschodniej Polski, z jedynym w kraju ośrodkiem kształcenia pilotów lotnictwa cywilnego).

Zbiorną charakterystykę województwa zawiera tabela 1.

Tabela 1. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa podkarpackiego

Wyszczególnienie	Województwo podkarpackim	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2010 r. (zł/osoba)	24973,0	37096	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2012)	2129951	38533299	5,5%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2012 r. (osoby)	20174	484999	4,2%
Absolwenci szkół średnich w 2012 r. (osoby)	28713	421317	6,8%
Liczba pracujących w 2012 r. (osoby)	794727	13911203	5,7%
Struktura pracujących w 2012 r.	sektor rolniczy 32,7% sektor przemysłowy 24,8% sektor usługowy 42,5%	sektor rolniczy 17,1% sektor przemysłowy 27,4% sektor usługowy 55,5%	

Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2011 r. (mln zł)	1177,8	73704,4	1,6%
Kapitał spółek w 2011 r. (mln zł)	2234,5	194160,6	1,2%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
– SSE Krakowska, podstrefa: gm. Boguchwała, m. Krosno, – SSE Mielecka, podstrefa: gm. Dębica, gm. Głogów Małopolski, gm. Jarosław, gm. Kolbuszowa, gm. Leżajsk, gm. Ostrów, gm. Ropczyce, gm. Trzebownisko, gm. Zagórz, m. Dębica, m. Jarosław, m. Krosno, m. Leżajsk, m. Lubaczów, m. Mielec, m. Rzeszów, m. Sanok – SSE Tarnobrzeska, podstrefa: gm. Gorzyce, gm. Jasło, gm. Jedlicze, gm. Nisko, gm. Nowa Dęba, gm. Orły, gm. Rymanów, m. Jasło, m. Przemyśl, m. Przeworsk, m. Stalowa Wola, m. Tarnobrzeg,			
Wyróżniające oceny PAI_2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2		Przemysł kapitałochłonny klasa C Edukacja klasa C	
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI			
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	Krosno, Przemyśl, Rzeszów, Tarnobrzeg,	
	Klasa B		
Gminy	Klasa A	Jasło (1), Krościenko Wyżne (2), Sanok (1), Krosno (1), Jarosław (1), Lubaczów (1), Przeworsk (1), Przemyśl (1), Łańcut (1), Czarna (2), Ostrów (2), Rzeszów (1), Dębica (1), Dębica (2), Leżajsk (1), Mielec (1), Stalowa Wola (1), Tarnobrzeg (1)	
	Klasa B	Dukla (3), Iwonicz-Zdrój (3), Jedlicze (3), Miejsce Piastowe (2), Solina (2), Radymno (1), Kolbuszowa (3), Łańcut (2), Ropczyce (3), Boguchwała (3), Głogów Małopolski (3), Krasne (2), Trzebownisko (2), Nowa Sarzyna (3), Nisko (3), Gorzyce (2), Nowa Dęba (3)	

Źródło: opracowanie własne.

Województwo podkarpackie dostarczyło w 2010 r. 3,7% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 24973 zł, przy średniej dla Polski 37096 zł. Wynik ten plasuje województwo na 16 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2010 wyniosła 158,5%, przy średniej dla Polski równej 168%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo niskim udziałem sektora usług 42,5% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 32,7% i 24,8% pracujących (GUS, BDR 2013).

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 to 2129951 mieszkańców, co stanowiło 5,5% ludności Polski. W województwie podkarpackim struktura wieku w roku 2012 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 19,5% osób, produkcyjny: 63,8% i poprodukcyjny: 16,7% (Polska analogicznie: 18,3%, 63,9% i 17,8%). Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2013 r. 15,5%, dla porównania w Polsce - 13%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2013 wyniosło 3136 zł, czyli 83,2% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 15 uczelni wyższych, w których kształcą się 68 tys. studentów, czyli 4,1% studentów w skali kraju. W

województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 5,9% uczniów województwa, natomiast do techników 6,7%.

Sektory strategiczne dla województwa ujęte w strategii rozwoju regionalnego to przede wszystkim: lotniczy, elektromaszynowy, rolno-spożywczy, chemiczny oraz turystyczny.

Preferencyjne warunki prowadzenia działalności gospodarczej występują w województwie m.in. w 3 Specjalnych Strefach Ekonomicznych takich jak:

- SSE Krakowska, podstrefa: gm. Boguchwała, m. Krosno,
- SSE Mielecka, podstrefa: gm. Dębica, gm. Głogów Małopolski, gm. Jarosław, gm. Kolbuszowa, gm. Leżajsk, gm. Ostrów, gm. Ropczyce, gm. Trzebownisko, gm. Zagórz, m. Dębica, m. Jarosław, m. Krosno, m. Leżajsk, m. Lubaczów, m. Mielec, m. Rzeszów, m. Sanok,
- SSE Tarnobrzaska, podstrefa: gm. Gorzyce, gm. Jasło, gm. Jedlicze, gm. Nisko, gm. Nowa Dęba, gm. Orły, gm. Rymanów, m. Jasło, m. Przemyśl, m. Przeworsk, m. Stalowa Wola, m. Tarnobrzeg.

2. Pozycja województwa na mapie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i Unii Europejskiej

Województwo podkarpackie charakteryzuje się dość niską ogólną atrakcyjnością inwestycyjną, o czym świadczy przyznanie województwu klasy D wg wskaźnika potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej PAI 2_GN.¹ Po raz pierwszy województwo otrzymało ocenę C w odniesieniu do atrakcyjności inwestycyjnej dla przemysłu kapitałochłonnego oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej. Ma to związek ze znaczącym podwyższeniem walorów lokalizacyjnych tego regionu.

Atrakcyjność inwestycyjną można także określić na podstawie wskaźników rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej (RAI), opartych na mikroklimatach takich jak: produktywność majątku trwałego, produktywność pracy, samofinansowanie JST oraz nakłady inwestycyjne. Region uzyskał niskie oceny wskaźników RAI. W tej dziedzinie nie nastąpił znaczący postęp, Potencjalna i rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna znalazła odzwierciedlenie w decyzjach inwestorów odnośnie przepływów kapitału. Ukazuje to rysunek 1.

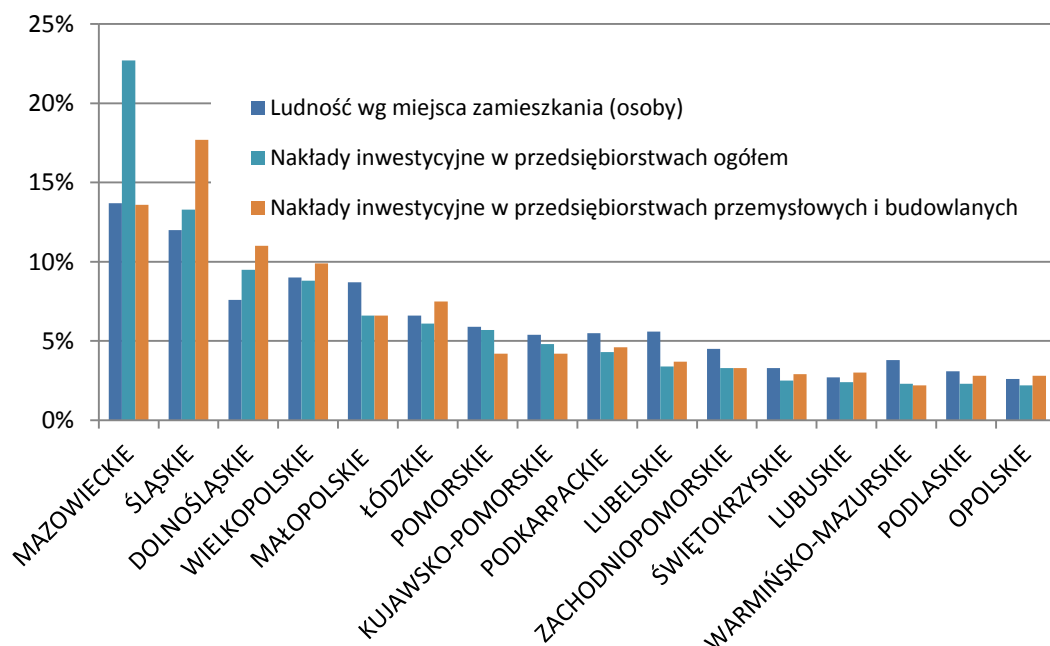
W 2011 r. na Podkarpaciu przypadało 4,3% nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw, co dało województwu dziewiątą lokatę, co oznacza wzrost pozycji o dwa miejsca w porównaniu do 2009 r. Ten postęp należy ocenić pozytywnie, aczkolwiek nadal udział województwa w łącznej wartości nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw w Polsce ustępuje potencjałowi demograficznemu regionu (5,5% liczby ludności Polski). Problem ten dotyczy w zbliżonym stopniu przemysłu i usług.

Znaczny w porównaniu do innych województw potencjał ludnościowy nie znalazł należytego odzwierciedlenia w napływie bezpośrednich inwestycji zagranicznych – patrz rys. 2.

¹Sekcja C - przemysł przetwórczy, sekcja G - handel i naprawy, sekcja I - hotele i restauracje, sekcja M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

Z opisem metodycznym pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski oraz powiatów i gmin można zapoznać się na stronie Instytutu Przedsiębiorstwa Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie Szkoły Głównej Handlowej - <http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KNoP/struktura/IP/publikacje>

Rysunek 1. Struktura regionalna nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w 2011 roku na tle udziału w zaludnieniu (% wielkości krajowej)

Uwaga: są to najbardziej aktualne dane.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (data pobrania 13.11.2013)

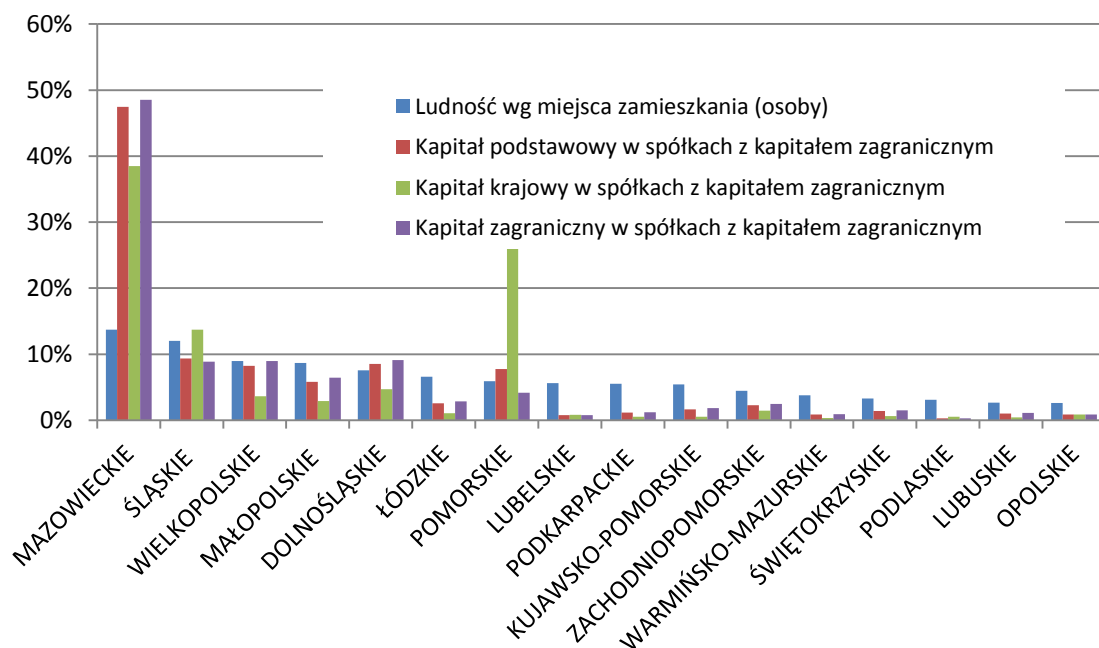
Na województwo podkarpackie przypada tylko 1,2% wartości kapitału podstawowego. Jest to za mało wobec 5,5-procentowego udziału w zaludnieniu Polski. Zjawisko to dotyczy zarówno kapitału krajowego i jak zagranicznego. W latach 2003-2011 województwo nieco zmniejszyło swoją pozycję konkurencyjną na rynku bezpośrednich inwestycji zagranicznych, gdyż w latach 2003-2011 udział województwa na rynku BIZ spadł z 1,73% do 1,15% – por. rys.3. Wskazuje to na niewykorzystywanie przez województwo kosztowych przewag konkurencyjnych, w tym związanych z czynnikiem pracy.

Szansą dla województwa podkarpackiego może być staranne przygotowanie terenów inwestycyjnych, przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego, stosownie do posiadanych walorów lokalizacyjnych.

Region podkarpacki jest rozpatrywany jako potencjalna lokalizacja na tle innych regionów europejskich. Biorąc pod uwagę czynnik innowacyjności, rynkowy oraz kapitału ludzkiego region ten można zaklasyfikować na 252 pozycji wśród 270 regionów szczebla NUTS2 w UE przyznać klasę F – por. Tabela 2 w Aneksie.

Województwo ma przewagę konkurencyjną w zakresie kapitału ludzkiego, ocenionego na klasę C. Mimo niskiej pozycji rankingowej może konkurować z regionami niżej ocenionymi, takimi jak: **greckie:** Peloponnisos; **rumuńskie:** Vest, Nord-Vest, Centru, Sud-Est, Sud-Vest Oltenia, Nord-Est oraz Sud - Muntenia; **węgierskie:** Dél-Alföld; Észak-Alföld; włoskie: Basilicata, Calabria; **bułgarskie:** Severen tsentralen, Yugoiztochen, Yuzhen tsentralen, Severozapaden; słowackie: Východné Slovensko; **portugalskie:** Alentejo, Região Autónoma dos Açores oraz Centro (PT).

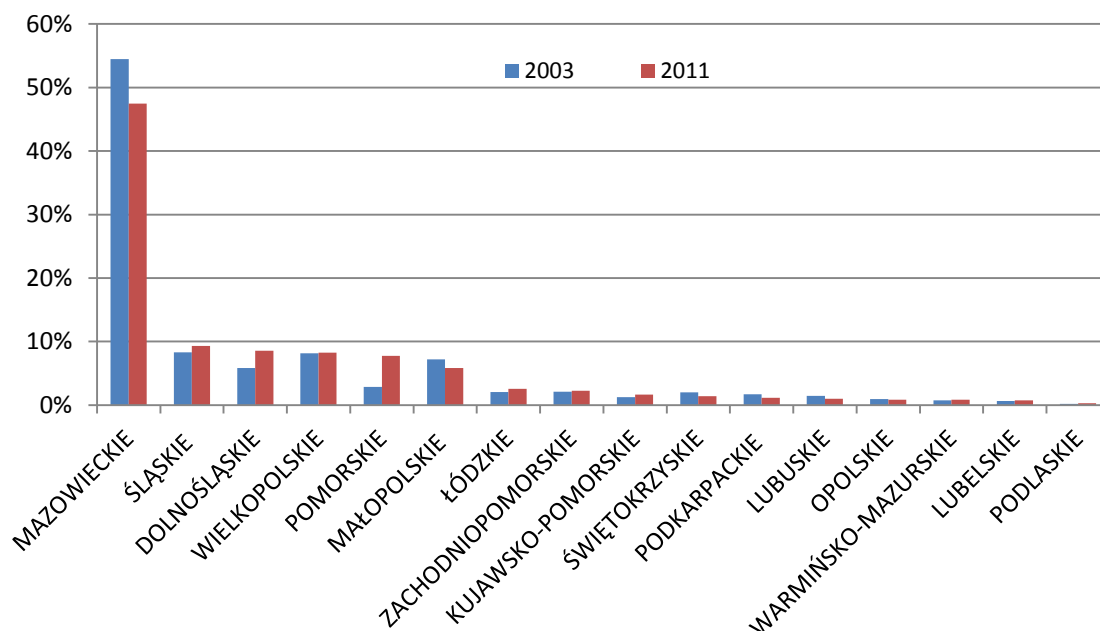
Rysunek 2 Struktura regionalna kapitału w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w 2011 roku na tle udziału w zaludnieniu (% wielkości krajowej)

Uwaga: są to najbardziej aktualne dane.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (data pobrania 13.10.2013).

Rysunek 3. Pozycja konkurencyjna województw na rynku inwestycji z kapitałem zagranicznym wg wartości kapitału podstawowego spółek z udziałem kapitału zagranicznego w latach 2003 i 2011 (% wielkości krajowej)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, data pobrania 13.11.2013.

3. Zróżnicowanie wewnętrzne atrakcyjności inwestycyjnej województw

Powiaty

Do najbardziej atrakcyjnych powiatów województwa podkarpackiego należy zaliczyć: Krosno, Przemyśl, Rzeszów, Tarnobrzeg, stalowowolski, tarnobrzesci, kolbuszowski, leski - patrz tab. 2.

Tabela 1. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna powiatów województwa podkarpackiego dla gospodarki narodowej oraz wybranych sekcji

Powiat	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
Rzeszów	0,345	A	A	A	A	A
Krosno	0,344	A	A	A	A	A
Przemyśl	0,331	A	A	A	B	A
Tarnobrzeg	0,315	A	A	B	B	A
Powiat stalowowolski	0,251	C	C	B	C	C
Powiat tarnobrzesci	0,242	C	C	C	D	D
Powiat kolbuszowski	0,241	C	D	D	F	C
Powiat leski	0,241	C	C	C	A	D

Źródło: opracowanie własne.

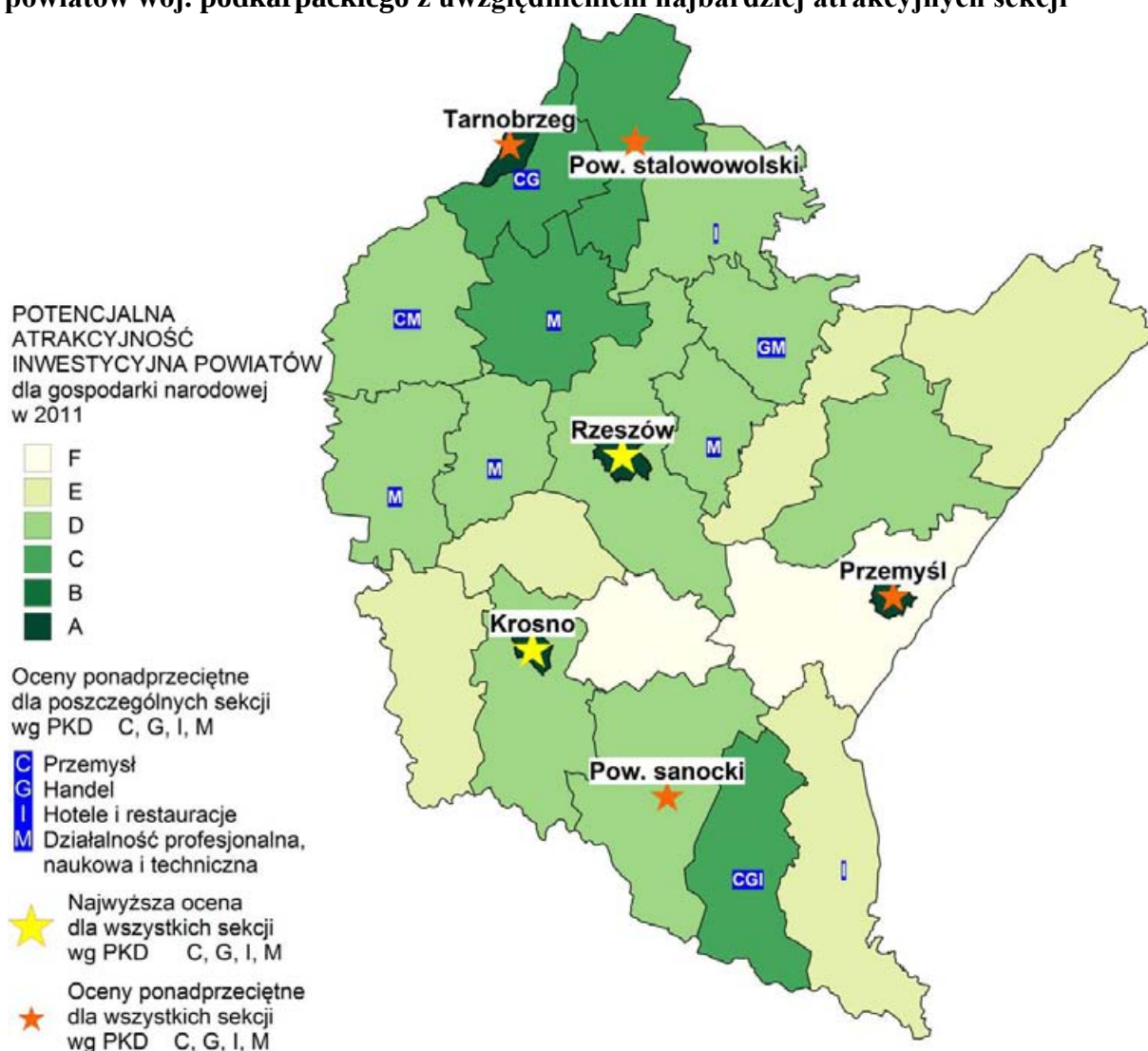
Wymienione powiaty poza powiatami stalowowolski, tarnobrzesci, kolbuszowski, leski charakteryzują się bardzo wysoką atrakcyjnością inwestycyjną. Na wyróżnienie zasługują powiaty grodzkie: Rzeszów, Krosno oraz z uwagi na uzyskanie przez te jednostki klasy A potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej dla wszystkich analizowanych sekcji gospodarki narodowej.

W odniesieniu do poniższych sekcji należy wyróżnić dodatkowo następujące powiaty:

- stalowowolski, tarnobrzesci, leski, mielecki, sanocki (klasa C) dla sekcji C,
- tarnobrzesci, leski, sanocki, leżajski (klasa C) dla sekcji G,
- stalowowolski, sanocki, niżański, bieszczadzki (klasa C) dla sekcji I i stalowowolski, kolbuszowski, mielecki, ropczycko-sędziszowski, sanocki, łańcucki, leżajski, dębicki dla sekcji M.

Syntetyczną ocenę atrakcyjności inwestycyjnej powiatów województwa podkarpackiego zawiera rysunek 3.

Rysunek 1. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej powiatów woj. podkarpackiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

Źródło: opracowanie własne.

Gminy

Podobnie jak w przypadku powiatów, również atrakcyjność gmin wykazuje duże zróżnicowanie. Wśród najlepiej ocenionych znalazły się takie gminy jak: Jasło (1), Krośnice (2), Sanok (1), Krosno (1), Jarosław (1), Lubaczów (1), Przeworsk (1), Przemyśl (1), Łańcut (1), Czarna (2), Ostrów (2), Rzeszów (1), Dębica (1), Dębica (2), Leżajsk (1), Mielec (1), Stalowa Wola (1), Tarnobrzeg (1). Znalazło to także odzwierciedlenie w ich wysokich ocenach (A lub B) dla wszystkich analizowanych sekcji - por. tabela 3.

Tabela 2 Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin województwa podkarpackiego w dla gospodarki narodowej oraz wybranych sekcji

Gmina	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
Rzeszów (1)	0,258	A	A	A	B	A
Krosno (1)	0,256	A	A	A	B	A
Mielec (1)	0,252	A	A	A	B	A
Sanok (1)	0,249	A	A	A	A	A
Łańcut (1)	0,246	A	A	A	B	A
Przemyśl (1)	0,245	A	A	A	B	A
Jasło (1)	0,245	A	A	A	C	A
Dębica (1)	0,244	A	A	A	B	A
Ostrów (2)	0,243	A	A	A	B	A
Tarnobrzeg (1)	0,243	A	A	A	C	A
Leżajsk (1)	0,239	A	A	A	A	A
Przeworsk (1)	0,237	A	A	A	C	A
Jarosław (1)	0,236	A	A	A	D	A
Stalowa Wola (1)	0,235	A	A	A	B	A
Krościenko Wyżne (2)	0,226	A	A	A	C	A
Dębica (2)	0,223	A	B	C	D	A
Lubaczów (1)	0,220	A	A	A	D	A
Czarna (2)	0,218	A	B	C	E	A
Jedlicze (3)	0,214	B	B	C	C	A
Trzebownisko (2)	0,214	B	B	B	C	A
Radymno (1)	0,213	B	B	B	D	A
Kolbuszowa (3)	0,213	B	B	C	E	A
Krasne (2)	0,213	B	B	B	E	B
Boguchwała (3)	0,212	B	B	B	C	A
Nowa Dęba (3)	0,210	B	B	B	C	A
Głogów Małopolski (3)	0,209	B	B	B	B	A
Dukla (3)	0,208	B	B	B	A	B
Gorzyce (2)	0,207	B	B	B	E	B
Miejsce Piastowe (2)	0,205	B	B	B	D	B
Nisko (3)	0,204	B	B	B	A	B
Ropczyce (3)	0,204	B	B	C	C	A
Solina (2)	0,202	B	B	B	A	C
Iwonicz-Zdrój (3)	0,201	B	B	B	B	B
Nowa Sarzyna (3)	0,199	B	C	B	D	B
Łańcut (2)	0,198	B	C	C	D	B

– gmina miejska, (2) – gmina wiejska, (3) – gmina wiejsko-miejska

Źródło: opracowanie własne.

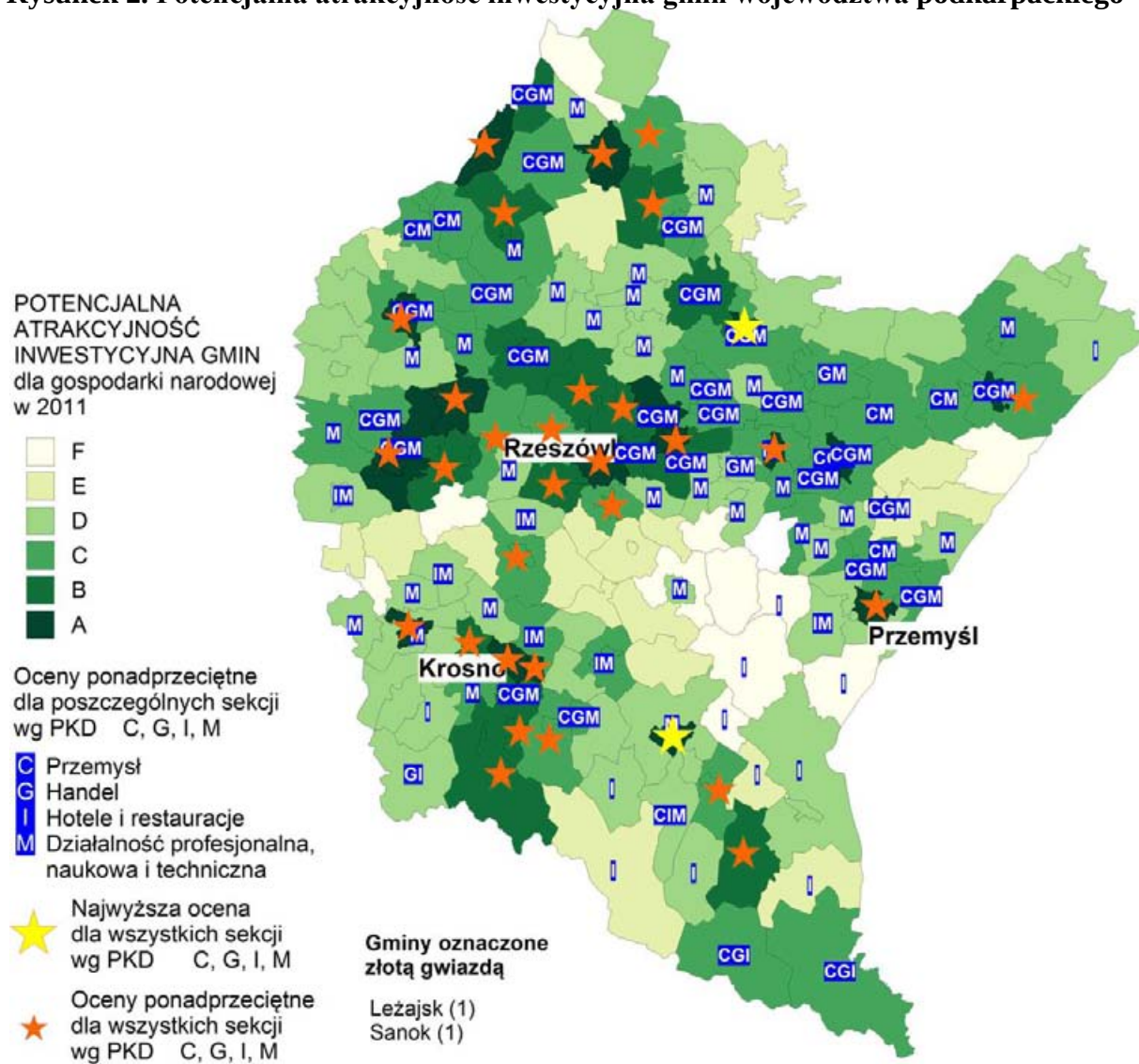
Atrakcyjne gminy to także gminy zaliczone do klasy B wg wskaźnika PAI1_GN, takie jak: Dukla (3), Iwonicz-Zdrój (3), Jedlicze (3), Miejsce Piastowe (2), Solina (2), Radymno (1), Kolbuszowa (3), Łańcut (2), Ropczyce (3), Boguchwała (3), Głogów Małopolski (3), Krasne (2), Trzebownisko (2), Nowa Sarzyna (3), Nisko (3), Gorzyce (2), Nowa Dęba (3). Również i tę grupę gmin cechuje uniwersalność walorów lokalizacyjnych, dzięki czemu są atrakcyjne dla ogółu rozpatrywanych rodzajów działalności.

Cecha ta nie występuje natomiast we wszystkich gminach zaliczonych do klasy C. Warunek ten spełniły tylko gminy: Łapanów (2), Rzezawa (2), Żegocina (2), Kocmyrzów-Luborzyca (2), Gdów (2), Tymbark (2), Kamionka Wielka (2), Stary Sącz (3), Jordanów (1), Sucha Beskidzka (1) – patrz tablica 3 w aneksie.

W odniesieniu do poszczególnych sekcji oprócz już wcześniej wymienionych należy wyróżnić następujące gminy klasy C:

- Lutowska (2), Rymanów (3), Besko (2), Zagórz (3), Cisna (2), Lesko (3), Jarosław (2), Pawłosiów (2), Wiązownica (2), Lubaczów (2), Oleszyce (3), Medyka (2), Orły (2), Żurawica (2), Tryńcza (2), Cmolas (2), Białobrzegi (2), Łańcut (2), Żołynia (2), Sędziszów Małopolski (3), Świlcza (2), Tyczyn (3), Strzyżów (3), Żyraków (2), Leżajsk (2), Nowa Sarzyna (3), Mielec (2), Padew Narodowa (2), Rudnik nad Sanem (3), Pysznica (2), Baranów Sandomierski (3), Grębów (2) - dla sekcji C,
- Krempna (2), Jedlicze (3), Rymanów (3), Besko (2), Cisna (2), Lesko (3), Jarosław (2), Pawłosiów (2), Lubaczów (2), Medyka (2), Żurawica (2), Gać (2), Sieniawa (3), Tryńcza (2), Cmolas (2), Kolbuszowa (3), Białobrzegi (2), Czarna (2), Łańcut (2), Żołynia (2), Ropczyce (3), Sędziszów Małopolski (3), Świlcza (2), Tyczyn (3), Strzyżów (3), Dębica (2), Żyraków (2), Leżajsk (2), Mielec (2), Rudnik nad Sanem (3), Pysznica (2), Grębów (2) - dla sekcji G,
- Brzozów (3), Jasło (1), Jedlicze (3), Krościenko Wyżne (2), Bukowsko (2), Horyniec-Zdrój * (2), Bircza (2), Fredropol (2), Krzywczyna (2), Przeworsk (1), Ropczyce (3), Sędziszów Małopolski (3), Boguchwała (3), Świlcza (2), Trzebownisko (2), Tyczyn (3), Czudec (2), Frysztak (2), Strzyżów (3), Pilzno (3), Pysznica (2), Nowa Dęba (3), Tarnobrzeg (1) - dla sekcji I,
- Brzozów (3), Jasło (2), Kołaczyce (3), Skołyszyn (2), Chorkówka (2), Korczyn (2), Wojaszkówka (2), Sanok (2), Zagórz (3), Lesko (3), Solina (2), Chłopice (2), Pruchnik (3), Rokietnica (2), Rożwienica (2), Wiązownica (2), Cieszanów (3), Lubaczów (2), Krasieczyn (2), Stubno (2), Gać (2), Kańczuga (3), Sieniawa (3), Tryńcza (2), Cmolas (2), Majdan Królewski (2), Niwiska (2), Raniżów (2), Dzikowiec (2), Markowa (2), Rakaszawa (2), Iwierzyce (2), Dynów (1), Chmielnik (2), Kamień (2), Sokołów Małopolski (3), Czudec (2), Frysztak (2), Czarna (2), Pilzno (3), Grodzisko Dolne (2), Leżajsk (2), Padew Narodowa (2), Przecław (3), Jeżowe (2), Rudnik nad Sanem (3), Ulanów (3), Pysznica (2), Zaleszany (2), Baranów Sandomierski (3), Grębów (2) - dla sekcji M.

Syntetyczną ocenę atrakcyjności inwestycyjnej gmin województwa podkarpackiego zawiera rysunek 4.

Rysunek 2. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin województwa podkarpackiego

Źródło: opracowanie własne.

4. Wsparcie instytucjonalne inwestora i przedsiębiorcy w województwie

Rozwój instytucji otoczenia biznesu w regionie stanowi ważny czynnik jego atrakcyjności inwestycyjnej. Szczególnie istotną rolę odgrywają instytucje wspierające przedsiębiorczość, rozwiązania proinwestycyjne, komercjalizację badań naukowych i innowacyjność przedsiębiorstw. Wśród instytucji okołobiznesowych w województwie (z wyłączeniem instytucji naukowo-badawczych), które mają wpływ na rozwój gospodarczy regionu znajdują się m.in. następujące podmioty:

- izby gospodarcze: Podkarpacka Izba Gospodarcza w Krośnie, Izba Rolnicza Województwa Podkarpackiego, Regionalna Izba Gospodarcza w Sanoku, Regionalna Izba Gospodarcza w Stalowej Woli, Regionalna Izba Gospodarcza w Przemyśle, Tarnobrzaska Izba Przemysłowo-Handlowa, Izba Przemysłowo-Handlowa w Rzeszowie, Izba Rzemieślnicza w Rzeszowie,
- stowarzyszenia (w tym centra biznesu): Podkarpacki Klub Biznesu w Rzeszowie, Centrum Promocji Biznesu w Rzeszowie, Centrum Wspierania Biznesu przy Stowarzyszeniu Promocji Przedsiębiorczości w Rzeszowie, Leżajskie Stowarzyszenie Rozwoju,
- inkubatory przedsiębiorczości: Inkubator Technologiczny Podkarpackiego Parku Naukowo Technologicznego AEROPOLIS w Rzeszowie, Preinkubator Akademicki Podkarpackiego Parku Naukowo Technologicznego AEROPOLIS w Rzeszowie, Inkubator Przedsiębiorczości IN-MARR w Mielcu, Inkubator Technologiczny w Stalowej Woli,
- Parki (technologiczne, naukowo-badawcze, przemysłowe): Podkarpacki Park Naukowo-Technologiczny AEROPOLIS w Rzeszowie, Stare Miasto Park w Leżajsku, Mielecki Park Przemysłowy,
- ośrodki doradztwa (w tym: doradztwa personalnego, rolniczego): Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale, Centrum Doradztwa Gospodarczego w Świlczy,
- instytucje finansowe (fundusze poręczeniowe i gwarancyjne): Podkarpacki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Rzeszowie,
- inne: Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Mielecka Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. Tarnobrzaska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Bieszczadzka Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Ustrzykach Dolnych, Agencja Rozwoju Regionalnego "Karpaty" S.A. w Krośnie, Agencja Rozwoju Regionalnego MARR S.A. w Mielcu, Przemyska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

Podkarpacka Izba Gospodarcza w Krośnie. Oferta Izby obejmuje m.in.: pomoc w znalezieniu źródeł finansowania na uruchomienie, rozwój lub bieżące funkcjonowanie firmy ze środków krajowych i zagranicznych; doradztwo i poradnictwo biznesowe (finansowe, prawne, podatkowe, z zakresu zamówień publicznych, z zakresu systemów zarządzania jakością, audyt technologiczny, transfer technologii); szkolenia (np. z zakresu: pracy w zespole, komunikacji interpersonalnej, negocjacji, technik sprzedażowych oraz zarządzania zespołem, projektami, różnorodnością, zmianą.); usługi Biura Rachunkowego; przygotowanie oferty zakupu bonów towarowych realizowanych w sieci lokalnych podmiotów handlowych i usługowych; usługi promocyjne (wraz z przeprowadzeniem akcji informacyjno-promocyjnej oraz opracowaniem, przebudową i obsługą strony internetowej; pomoc w poszukiwaniu do współpracy partnerów biznesowych na rynkach krajowych

i zagranicznych; pomoc w stworzeniu baz danych oraz baz teleadresowych firm, wynajem sali konferencyjno –szkoleniowej. Część z wymienionych usług może być świadczona przez Internet (e-usługi). (<http://www.pigkrosno.pl/>, 04.11.2013.).

Podkarpacki Klub Biznesu w Rzeszowie. Podkarpacki Klub Biznesu świadczy usługi doradcze i konsultingowe, organizuje szkolenia, seminaria i konferencje w zakresie problematyki gospodarczej, zajmuje się także promocją członków Klubu i działaniami lobbingsowymi. Klub prowadzi również system informacji służącej nawiązaniu kontaktów gospodarczych. W ramach PKB działa Fundusz Pożyczkowy - środki finansowe przeznaczone na wsparcie dla mikro, małych i średnich przedsiębiorców z terenu województwa podkarpackiego mogą być wykorzystywane na finansowanie wydatków związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą: wydatki na środki inwestycyjne oraz wydatki na środki obrotowe o charakterze rozwojowym. W ramach Klubu wprowadzony jest system wspólnych zakupów "Grupy Zakupowe" mający na celu obniżenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej (oferta dotyczy m.in. zakupu paliw, energii, telefonii stacjonarnej, ubezpieczeń grupowych i majątkowych, materiałów biurowych, chemii gospodarczej, samochodów, przesyłek kurierskich, usług reklamowych, odbioru i utylizacji opakowań). W Klubie istnieje również Platforma sprzedażowa oraz Platforma "Klubowicze - Klubowiczom", które stanowią narzędzia umożliwiające sprzedaż towarów oraz usług (w pierwszym przypadku wszystkim użytkownikom strony, a w drugim tylko członkom PKB). W ramach Grup Zakupowych stworzona została także Pracownicza Grupa Zakupowa, umożliwiająca pracownikom firm należących do PKB dokonywanie zakupów towarów lub usług na korzystnych warunkach w punktach partnerskich. (www.pkb.net.pl/, 04.11.2013.).

Podkarpacki Park Naukowo Technologiczny AEROPOLIS w Rzeszowie. Oferta obejmuje udostępnianie inwestorom w pełni uzbrojonych terenów inwestycyjnych (green field), z których część objęta jest SSE Euro Park Mielec. Ponadto świadczone są usługi pomocnicze głównie dla przedsiębiorców ulokowanych w PPNT, w tym m.in.: pomoc przedsiębiorcom w pozyskiwaniu środków finansowych. Park ma charakter branżowy związany z regionalnymi tradycjami przemysłu lotniczego. W ramach Parku działa **Preinkubator Akademicki Podkarpackiego Parku Naukowo - Technologicznego** wspierający rozwój przedsiębiorczości studentów, absolwentów oraz kadry naukowej szkół wyższych województwa podkarpackiego. Preinkubator Akademicki jest podmiotem prowadzącym działalność na rzecz i w imieniu „ukrytych” w nim przyszłych przedsiębiorców. W ofercie Preinkubatora jest min.: pomoc ekspercka (w zakresie zarządzania, marketingu, finansów) przy podejmowaniu i prowadzeniu przedsięwzięć gospodarczych przez młodych przedsiębiorców. W okresie preinkubacji osoba, która posiada pomysł na zainicjowanie działalności gospodarczej ma czas i możliwości na działania, które pozwolą na podjęcie decyzji o założeniu firmy. W Preinkubatorze udostępniane są pod wynajem pomieszczenia biurowe, produkcyjno - usługowe, produkcyjne oraz sala konferencyjna. Podmioty ulokowane w Preinkubatorze, będą miały w przyszłości możliwość dalszego rozwoju w **Inkubatorze Technologicznym Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego**. W Inkubatorze Technologicznym przedsiębiorcy mogą wynająć na korzystnych warunkach pomieszczenia biurowe oraz produkcyjno - usługowe, a także skorzystać z zaplecza infrastrukturalnego, technicznego oraz konferencyjnego. Inkubator przeznaczony jest głównie dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw wykorzystujących wysokie technologie z dziedziny lotnictwa, informatyki, a także branży elektromaszynowej, biotechnologicznej i chemicznej. W ramach Parku mają powstać laboratoria i pracownie (dla Politechniki Rzeszowskiej oraz dla Uniwersytetu Rzeszowskiego). Ponadto przedsiębiorcy mogą skorzystać z usług informacyjnych i doradczych wspierających innowacyjność w ramach Centrum Transferu Technologii, które pełni rolę pośrednika

między sferą nauki i gospodarki. Oferta Centrum obejmuje m.in. audyty technologiczne, kojarzenie partnerów do współpracy technologicznej, konsultacja konkretnych rozwiązań/pomysłów, konsultacje związane z prawami własności intelektualnej. CTT wspiera również powstawanie klastrów przedsiębiorstw, szczególnie w branżach lotniczej, elektromaszynowej, drzewnej, chemicznej oraz przetwórstwa spożywczego. (www.aeropolis.com.pl/, 04.11.2013.).

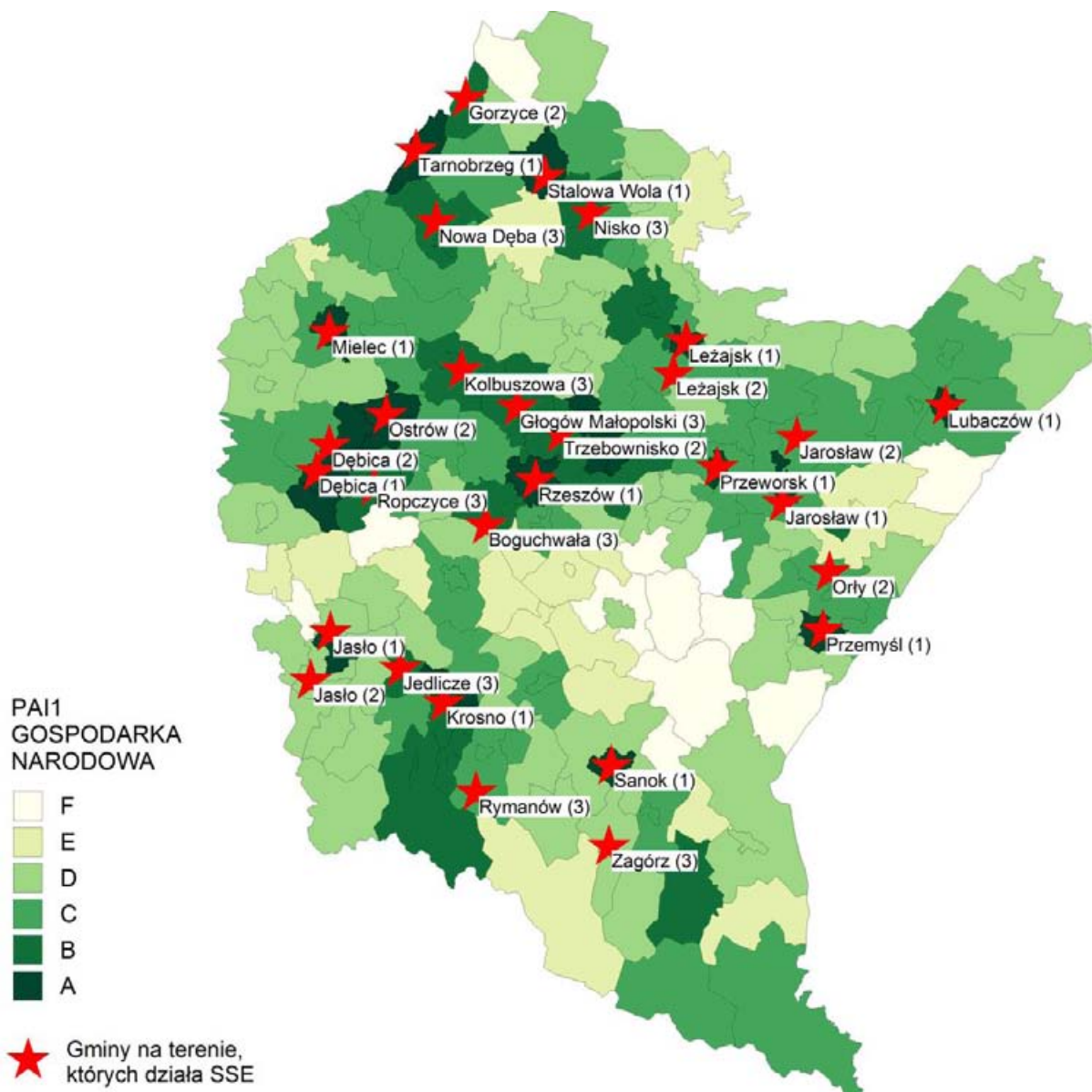
Podkarpacki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Rzeszowie (PFPK). Fundusz prowadzi program wspierania finansowego podkarpackich mikro, małych i średnich przedsiębiorców oraz organizacji pożytku publicznego. Program ten polega na udzielaniu przez PFPK poręczeń kredytów i pożyczek udzielanych przez Instytucje Finansujące współpracujące z Funduszem. PFPK jako poręczyciel transakcji kredytowych/pożyczkowych poprzez zmniejszenie ryzyka umożliwia przedsiębiorcom łatwiejszy dostęp do środków finansowych w tych instytucjach finansowych. O udzielenie poręczenia przez PFPK mogą się ubiegać mikro, mali i średni przedsiębiorcy, którzy posiadają siedzibę lub też podejmują / prowadzą działalność gospodarczą na terenie województwa podkarpackiego oraz posiadają zdolność kredytową. Fundusz udziela poręczenia do wysokości 70 % kwoty kapitału kredytu. (<http://www.pfpk.com/>, 04.11.2013.).

Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. W ramach RARR działa Centrum Organizacyjno-Szkoleniowe i Współpracy Międzynarodowej (prowadzi szkolenia m.in. dla przedsiębiorców z zakresu dostępnych funduszy strukturalnych, przedsiębiorczości, marketingu, itp.); Centrum Współpracy Gospodarczej (świadczy usługi doradcze związane z pozyskiwaniem środków finansowych z funduszy strukturalnych UE na realizację projektów inwestycyjnych, opracowywaniem biznes planów, studiów wykonalności oraz przygotowaniem dokumentacji aplikacyjnej pozwalającej uzyskać dofinansowanie do inwestycji); Centrum Transferu Technologii, Innowacji i Informatyzacji (usługi informacyjne i doradcze, pośrednictwo między sferą nauki i gospodarki, wspieranie tworzenia klastrów); Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości (doradztwo dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej, mikroprzedsiębiorców oraz MŚP) oraz Centrum Obsługi Inwestora (obsługa prawna i doradztwo przy realizacji inwestycji, opracowywanie studiów wykonalności, biznes planów, baza ofert i zapotrzebowań inwestycyjnych). W ramach Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego funkcjonuje fundusz pożyczkowy dla małych przedsiębiorstw województwa podkarpackiego. Biuro Terenowe Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego w Przeworsku prowadzi Centrum Współpracy Transgranicznej, którego zadaniem jest zacieśnianie współpracy transgranicznej poprzez pomoc w tworzeniu i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w krajach Euroregionu Karpackiego, a także doradztwo w zakresie korzystania ze środków pomocowych UE przeznaczonych na współpracę transgraniczną (organizacja szkoleń, seminariów, konferencji oraz prowadzenie elektronicznej bazy ofert gospodarczych.). (www.rarr.rzeszow.pl/, 04.11.2013.).

Specjalne strefy ekonomiczne w województwie podkarpackim - efekty funkcjonowania

Na terenie województwa podkarpackiego funkcjonują 3 specjalne strefy ekonomiczne: Mielecka, Tarnobrzewska i Krakowska. Do końca 2012 r. strefy swoim zasięgiem obejmowały nieruchomości położone na terenie 12 miast i 17 gmin (na terenie Krosna działają 2 strefy Krakowska i Mielecka) - zob. rys. 5.

Rys. 5. Rozmieszczenie specjalnych stref ekonomicznych na terenie województwa podkarpackiego

Źródło: Opracowanie własne.

Pierwsze tereny strefowe powołano już w 1995 r. Przedsiębiorstwa strefowe działające w regionie poniosły do końca 2012 r. nakłady inwestycyjne na łączną kwotę 7 mld zł, co

stanowi 8% wszystkich nakładów inwestycyjnych poniesionych w SSE w Polsce. W tym samym okresie przedsiębiorstwa strefowe utworzyły 22,5 tys. nowych miejsc pracy w regionie, co stanowi 12% wszystkich nowych miejsc pracy utworzonych w strefach (tab. 4).

Tab. 4. Efekty funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych na koniec 2012 r.

Nazwa SSE i podstrefy	Powiat, gmina	Sektory wiodące (co najmniej 20% udziału w przychodach lub zatrudnieniu)	Skumulowane nakłady inwestycyjne na koniec 2012 r. w mln zł	Liczba miejsc pracy na koniec 2012 r.
Tarnobrzaska SSE/ Podstrefa Jasło	Powiat jasielski, gmina Jasło (1)	drewno i wyroby z drewna i korka, z wyłączeniem mebli; wyroby ze słomy i materiałów w rodzaju stosowanych do wyplatania, wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, meble	124,27	432
Tarnobrzaska SSE/ Podstrefa Jasło	Powiat jasielski, gmina Jasło (2)	brak inwestorów		
Tarnobrzaska SSE/ Podstrefa Jasło	Powiat krośnieński, gmina Jedlicze (3)	koks, brykiety i podobne paliwa stałe z węgla i torfu oraz produkty rafinacji ropy naftowej	33,03	20
Tarnobrzaska SSE/ Podstrefa Jasło	Powiat krośnieński, gmina Rymanów (3)	drewno i wyroby z drewna i korka, z wyłączeniem mebli; wyroby ze słomy i materiałów w rodzaju stosowanych do wyplatania, wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych,	25,81	191
Mielecka SSE/ Podstrefa Sanok	Powiat sanocki, gmina Sanok (1)	drewno i wyroby z drewna i korka, z wyłączeniem mebli; wyroby ze słomy i materiałów w rodzaju stosowanych do wyplatania	22,01	201
Mielecka SSE/ Podstrefa Zagórz	Powiat sanocki, gmina Zagórz (3)	wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, maszyny i urządzenia, gdzie indziej niesklasyfikowane,	24,31	65
Krakowska, Mielecka SSE/ Podstrefa Krosno	Powiat m.Krosno, gmina Krosno (1)	wyroby z gumy i tworzyw sztucznych	15,00	22
Mielecka SSE/ Podstrefa Jarosław	Powiat jarosławski, gmina Jarosław (1)	brak inwestorów		
Mielecka SSE/ Podstrefa Jarosław	Powiat jarosławski, gmina Jarosław (2)	brak inwestorów		

Mielecka SSE/ Podstrefa Lubaczów	Powiat lubaczowski, gmina Lubaczów (1)	maszyny i urządzenia, gdzie indziej niesklasyfikowane	7,39	33
Tarnobrzaska SSE/ Podstrefa Przemyśl	Powiat przemyski, gmina Orły (2)	brak inwestorów		
Tarnobrzaska SSE/ Podstrefa Przemyśl	Powiat m.Przemyśl, gmina Przemyśl (1)	wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	5,00	10
Mielecka SSE/ Podstrefa Kolbuszowa	Powiat kolbuszowski, gmina Kolbuszowa (3)	brak inwestorów		
Mielecka SSE/ Podstrefa Ostrów	Powiat ropczycko- sędziszowski, gmina Ostrów (2)	wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	0,65	
Mielecka SSE/ Podstrefa Ropczyce	Powiat ropczycko- sędziszowski, gmina Ropczyce (3)	produkcja pozostałego sprzętu transportowego	3,05	
Krakowska SSE/ Podstrefa Boguchwała	Powiat rzeszowski, gmina Boguchwała (3)	maszyny i urządzenia, gdzie indziej niesklasyfikowane	0,85	
Mielecka SSE/ Podstrefa Głogów Małopolski	Powiat rzeszowski, gmina Głogów Małopolski (3)	wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, metale,	271,74	1 701
Mielecka SSE/ Podstrefa Trzebownisko	Powiat rzeszowski, gmina Trzebownisko (2)	maszyny i urządzenia, gdzie indziej niesklasyfikowane, produkcja pozostałego sprzętu transportowego,	641,35	1 186
Mielecka SSE/ Podstrefa Rzeszów	Powiat m.Rzeszów, gmina Rzeszów (1)	produkcja pozostałego sprzętu transportowego	59,90	142
Mielecka SSE/ Podstrefa Dębica	Powiat dębicki, gmina Dębica (1)	wyroby z gumy i tworzyw sztucznych	264,37	206
Mielecka SSE/ Podstrefa Dębica	Powiat dębicki, gmina Dębica (2)	wyroby z gumy i tworzyw sztucznych	207,32	189
Mielecka SSE/ Podstrefa Leżajsk	Powiat leżajski, gmina Leżajsk (1)	wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń, komputery, wyroby elektroniczne i optyczne,	7,42	18
Mielecka SSE/ Podstrefa Leżajsk	Powiat leżajski, gmina Leżajsk (2)	wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, meble,	0,86	10
Mielecka SSE/ Podstrefa Mielec	Powiat mielecki, gmina Mielec (1)	drewno i wyroby z drewna i korka, z wyłączeniem mebli; wyroby ze słomy i materiałów w rodzaju stosowanych do wyplatania	3 536,83	12 568
Tarnobrzaska SSE/ Podstrefa Stalowa Wola	Powiat nizański, gmina Nisko (3)	wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	57,98	452

Tarnobrzaska SSE/ Podstrefa Stalowa Wola	Powiat stalowowolski, gmina Stalowa Wola (1)	wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń, maszyny i urządzenia, gdzie indziej niesklasyfikowane, pojazdy samochodowe (z wyłączeniem motocykli), przyczepy i naczepy	1 118,91	3 378
Tarnobrzaska SSE/ Podstrefa Tarnobrzeg	Powiat tarnobrzeski, gmina Gorzyce (2)	pojazdy samochodowe (z wyłączeniem motocykli), przyczepy i naczepy	219,17	602
Tarnobrzaska SSE/ Podstrefa Nowa Dęba	Powiat tarnobrzeski, gmina Nowa Dęba (3)	podstawowe substancje farmaceutyczne, leki i pozostałe wyroby farmaceutyczne	325,52	802
Tarnobrzaska SSE/ Podstrefa Tarnobrzeg	Powiat m.Tarnobrzeg, gmina Tarnobrzeg (1)	wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń, chemikalia i wyroby chemiczne	46,30	302

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Gospodarki.

Największe wartościowo inwestycje napłynęły do Mielca i Stalowej Woli. W strukturze branżowej Mielca dominują wyroby z gumy i tworzyw sztucznych: Plastic Factory COBI S.A., Plastwag S.A., Polsko - Koreańskie PP-H JOONGPOL Sp. z o.o., PPHU Wojciech Tycner, SAMDEX Sp. z o.o., Temar Sp. z o.o., ZPTSz "PZL - Mielec" Sp. z o.o., wyroby metalowe gotowe: ALPHA Technology Sp. z o.o. Sp. k., BASCO 2 Andrzej Nawrot i Wspólnicy Sp. J., Casmet - System Józef Małecki, DUL MAR Sp.j., Eurotech Sp. z o.o., Firma Tarapata Sp. z o.o., FPUH Mechanika Leśniak Danuta i Adam, METALPOL Sp. z o.o., PPHU P&S Sp. z o.o., REGMOT Sp. z o.o., RSM Zakł.Prod. Maszyn i Urządzeń Sp. z o.o., RETECH Sp. z o.o., SSC Sp. z o.o. Spółka Komandytowa, FPU WALDREX s.c., Yasa Motors Poland Sp. z o.o., Zakład Akcesoriów Meblowych Gładyszek Sp. j., EC AvioTech Sp. o.o. (d. Zakład Narzędziowy Prodrum Sp. z o.o.), Zakład "RPOL" Roman Polit i pojazdy samochodowe: King & Fowler Polska Sp. z o.o., Kirchhoff Polska Sp. z o.o., Gardner Aerospace - Mielec Spółka z.o.o, Remog Polska Sp. z o.o., WAW Mielec Sp. z o.o., GALWEX Cebula Elwira i Wspólnicy Sp.j., Leopard Automobile-Mielec Sp. z o.o., STAMET - Stanisław Stachura, Automotive Coachbuilding and Design Sp. z o.o., Zakład Produkcyjny Kamot-Mielec S.A., Lear Corporation Poland II Sp. z o.o., MELEX A&D Tyszkiewicz Sp.j. W Stalowej Woli dominuje produkcja wyrobów metalowych oraz przetwórstwo aluminium: ATS Stahlschmidt & Maiworm Sp. z o.o., HSW - Zakład Kuźnia Matrycowa Sp. z o.o., MCS-METAL CLEANING SERVICE Sp. z o.o., Uniwheels Production Poland Sp. z o.o., Eurometal S.A., IWAMET Sp. z o.o., PPHU Domostal s.c., Zakład Mechaniczny "TASTA" Sp. z o.o., RAKOCZY STAL Sp. Jawna, BAGPAK Polska Sp. z o.o., WOBI STAL Sp. z o.o.

Zgodnie z planami rozwoju poszczególnych stref ekonomicznych na terenie województwa podkarpackiego zakłada się pozyskiwanie inwestycji:

- przyczyniających się do rozwoju klastra „Dolina Lotnicza” oraz inwestycji z branży elektromaszynowej i chemicznej, wpisujących się w tradycje przemysłowe regionu, w przypadku Krakowskiej SSE oraz Mieleckiej SSE
- z tradycyjnych dla regionu branż, zwłaszcza chemicznej, materiałów budowlanych i elektromaszynowej, kooperantów dla przetwórstwa aluminium, w przypadku Tarnobrzelskiej SSE.

Gmina na 5

Studenckie Koło Naukowe Przedsiębiorczości i Analiz Regionalnych, działające przy Instytucie Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej już po raz kolejny opublikowało wyniki raportu z badania jakości obsługi potencjalnych inwestorów przez urzędy gmin. Przedmiotem badań jakościowych nad atrakcyjnością inwestycyjną jest ocena stron internetowych oraz ocena kontaktu elektronicznego w wersji polsko - i anglojęzycznej z urzędami gmin. Efektem badania jest ranking Gmina na 5!, który nagradza tym tytułem jednostki samorządu terytorialnego wyróżniające się wysokim poziomem obsługi z wykorzystaniem elektronicznych narzędzi komunikacji. Badania prowadzone są metodą tajemniczego klienta (ang. *mystery client*). W tegorocznej edycji na potrzeby rankingu ocenie poddano wszystkie gminy klasy A wg rankingu PAI 2010.

W efekcie przeprowadzonej oceny tytułem "Gminy na 5!" wyróżniono 90 gmin, z czego 2 z terenu województwa podkarpackiego (tab. 5).

Tabela 5. Gminy województwa podkarpackiego nagrodzone tytułem Gminy na 5!

Lokata w rankingu	Gmina	Ocena witryn internetowych	Ocena korespondencji w języku polskim	Ocena korespondencji w języku angielskim	Suma
3	Krosno (1)	13,0	11,0	9,0	33,0
7	Lubaczów (1)	10,5	9,0	9,0	28,5

Źródło: Opracowanie własne.

Strony internetowe powyższych gmin wyróżniają obcojęzyczne wersje, a w przypadku Krosna dodatkowo informacją o wsparciu dla przedsiębiorców. Krosno i Lubaczów przygotowały wzorcowe odpowiedzi zarówno na maile w języku polskim jak i angielskim. Przesłano odpowiedzi na wszystkie zadane pytania, a także szczegółowe wyjaśnienia na temat oferowanego wsparcia.

5. Mocne i słabe strony województwa

Województwo podkarpackie jest regionem o silnie zarysowanej specyfice, mającej wpływ na jego mocne i słabe strony. Jeśli dokonamy ich podziału w zależności od głównych uwarunkowań i czynników lokalizacji inwestycji, ujętych w mikroklimatach tworzących oceny potencjalnej i rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej, to można je pogrupować w mocne strony (mikroklimaty o ocenach A, B lub C) oraz słabe strony (mikroklimaty o ocenach D, E lub F) - patrz tabela 6.

Tabela 6. Mocne i słabe strony województwa podkarpackiego

Mocne strony województwa wg mikroklimatów IP SGH	Słabe strony województwa wg mikroklimatów IP SGH
Gospodarka narodowa	
Mikroklimat zasoby pracy klasa C Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa A Mikroklimat społeczny klasa A Mikroklimat innowacyjność klasa A Nakłady inwestycyjne klasa C	Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa F Mikroklimat rynkowy klasa F Mikroklimat administracja klasa F Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa F Rentowność majątku trwałego klasa F Rentowność przedsiębiorstw klasa D Samofinansowanie jst klasa F
Przemysł kapitałochłonny	
Mikroklimat zasoby pracy klasa C Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa A Mikroklimat społeczny klasa A Mikroklimat innowacyjność klasa A	Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa F Mikroklimat rynkowy klasa E Mikroklimat administracja klasa F Rentowność majątku trwałego klasa E Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa E Samofinansowanie jst klasa F Nakłady inwestycyjne klasa E
Przemysł pracochłonny	
Mikroklimat zasoby pracy klasa C Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa A Mikroklimat społeczny klasa B	Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa F Mikroklimat rynkowy klasa E Mikroklimat administracja klasa F Rentowność majątku trwałego klasa E Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa E Samofinansowanie jst klasa F Nakłady inwestycyjne klasa E
Handel	
Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa C Mikroklimat społeczny klasa C Rentowność majątku trwałego klasa B	Mikroklimat zasoby pracy klasa D Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa F Mikroklimat rynkowy klasa E Mikroklimat administracja klasa F Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa E Samofinansowanie jst klasa F Nakłady inwestycyjne klasa D
Turystyka	
Mikroklimat zasoby pracy klasa C Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa B Mikroklimat społeczny klasa A Rentowność majątku trwałego klasa C Nakłady inwestycyjne klasa B	Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa F Mikroklimat rynkowy klasa F Mikroklimat administracja klasa E Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa D Samofinansowanie jst klasa F

Działalność profesjonalna naukowa i techniczna	
Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa A	Mikroklimat zasoby pracy klasa D
Mikroklimat społeczny klasa A	Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa F
Mikroklimat innowacyjność klasa A	Mikroklimat rynkowy klasa E
Nakłady inwestycyjne klasa B	Mikroklimat administracja klasa E
	Rentowność majątku trwałego klasa F
	Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa E
	Samofinansowanie jst klasa F

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań Instytutu Przedsiębiorstwa SGH.

Podsumowanie

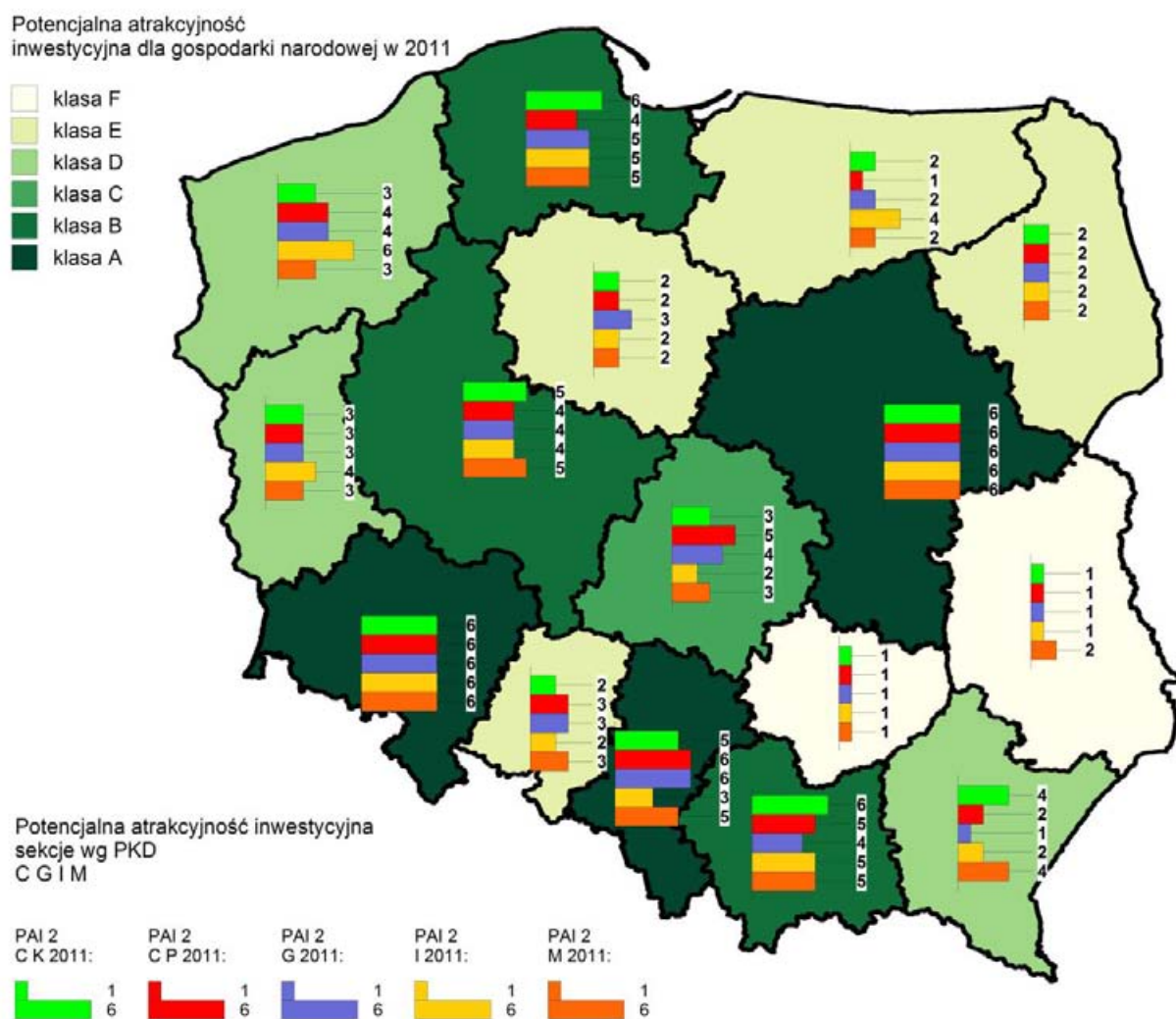
Lokomotywami rozwoju województwa podkarpackiego są miasta na prawach powiatu: Krosno, Przemyśl, Rzeszów, Tarnobrzeg, powiaty ziemskie: stalowowolski, tarnobrzeski, kolbuszowski i leski, jak również powstałe w tym regionie specjalne strefy ekonomiczne.

W związku z konkurencyjnością średnich i dużych przedsiębiorstw województwo jest predestynowane do **tworzenia klastrów międzyregionalnych**, zwłaszcza w takich sektorach, jak: **produkcja statków powietrznych, statków kosmicznych i podobnych maszyn**, produkcja części i akcesoriów do pojazdów silnikowych, produkcja odzieży, produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, produkcja metali, produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń, produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli, pozostała produkcja wyrobów, produkcja pozostałych artykułów spożywczych, produkcja wyrobów z gumy, produkcja metali szlachetnych i innych metali nieżelaznych, produkcja urządzeń, instrumentów oraz wyrobów medycznych, włączając dentystyczne.

Może także rozwijać **inteligentne specjalizacje** na bazie konkurencyjnych dużych i średnich przedsiębiorstw **w sektorach wysokiej techniki**: produkcja statków powietrznych, statków kosmicznych i podobnych maszyn, **w sektorach średnio-wysokiej techniki**: produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli, produkcja urządzeń, instrumentów oraz wyrobów medycznych, włączając dentystyczne, **w sektorach średnio-niskiej techniki**: produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, produkcja metali, produkcja metalowych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń oraz z wyłączeniem produkcji broni i amunicji, naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń, **w sektorach niskiej techniki**: produkcja odzieży, pozostała produkcja wyrobów z wyłączeniem urządzeń, instrumentów oraz wyrobów medycznych, włącznie z dentystycznymi.

ANEKS

Rysunek 1. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna województw w Polsce w podziale na podstawowe sekcje gospodarcze

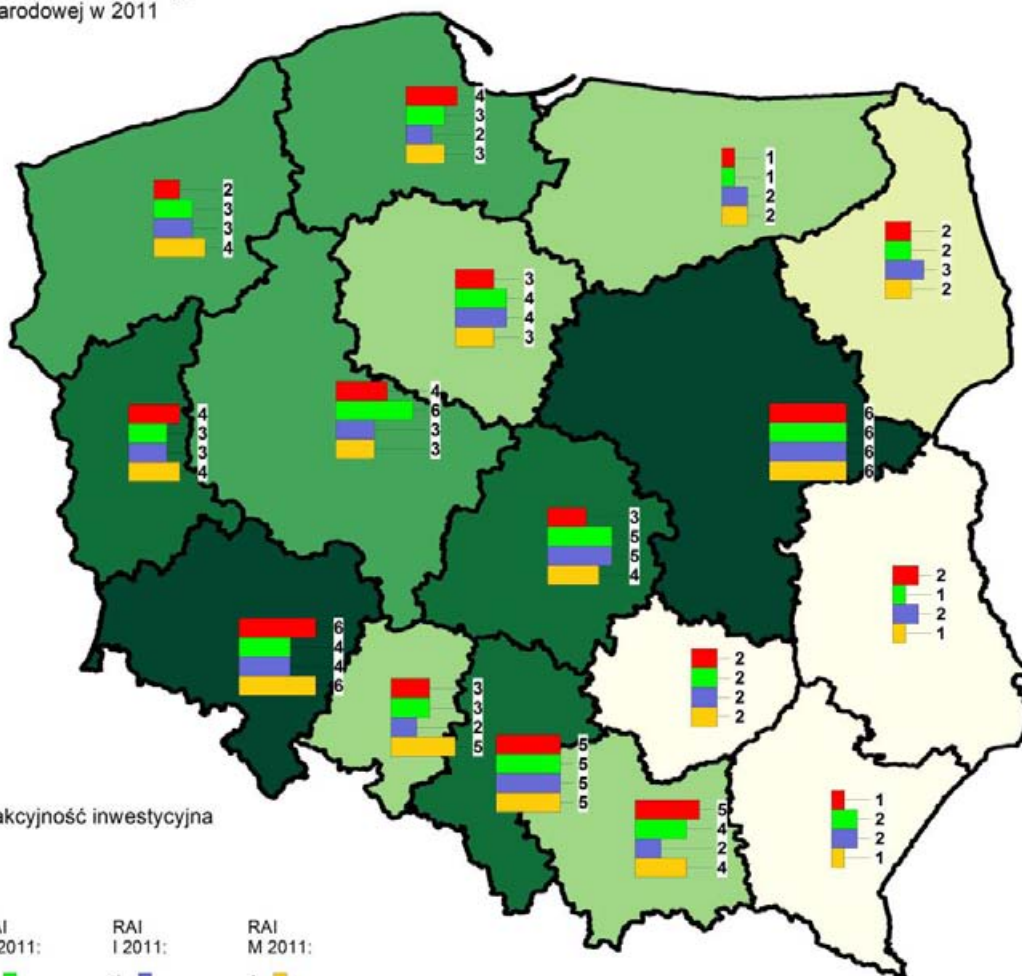

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 2. Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna województw w Polsce w podziale na podstawowe sekcje gospodarcze

Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna
dla gospodarki narodowej w 2011

- klasa F
- klasa E
- klasa D
- klasa C
- klasa B
- klasa A

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 1. Zbiorne zestawienie wskaźników atrakcyjności inwestycyjnej dla województw

Województwo	DOLNOŚLĄSKIE	KUJAWSKO-POMORSKIE	LUBELSKIE	LUBUSKIE	ŁÓDZKIE	MAŁOPOLSKIE	MAZOWIECKIE	OPOLSKIE	PODKARPACKIE	PODLASKIE	POMORSKIE	ŚLĄSKIE	ŚWIĘTOKRZYSKIE	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	WIELKOPOLSKIE	ZACHODNIOPOMORSKIE
PAI1 GN	A	D	F	D	D	C	A	E	D	E	B	A	F	D	B	B
PAI2 GN	A	E	F	D	C	B	A	E	D	E	B	A	F	E	B	D
RAI GN	A	D	F	B	B	D	A	D	F	E	C	B	F	D	C	C
PAI1 C	A	D	F	D	C	C	A	D	E	F	B	A	F	E	B	B
PAI2 C KAPITAŁ	A	E	F	D	D	A	A	E	C	E	A	B	F	E	B	D
PAI2 C PRACA	A	E	F	D	B	B	A	D	E	E	C	A	F	F	C	C
RAI C	A	D	E	C	D	B	A	D	F	E	C	B	E	F	C	E
PAI1 G	A	F	F	B	E	B	A	D	D	F	A	C	F	C	C	B
PAI2 G	A	D	F	D	C	C	A	D	F	E	B	A	F	E	C	C
RAI G	C	C	F	D	B	C	A	D	E	E	D	B	E	F	A	D
PAI1 I	B	E	F	C	E	B	A	E	E	E	A	C	F	C	C	A
PAI2 I	A	E	F	C	E	B	A	E	E	E	B	D	F	C	C	A
RAI I	C	C	E	D	B	E	A	E	E	D	E	B	E	E	D	D
PAI1 M	A	E	F	D	D	C	A	D	D	E	B	A	F	D	B	B
PAI2 M	A	E	E	D	D	B	A	D	C	E	B	B	F	E	B	D
RAI M	A	D	F	C	C	C	A	B	F	E	D	B	E	E	D	C

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, pod kierunkiem H. Godlewskiej – Majkowskiej.

Tabela 2. Ocena atrakcyjności na podstawie unijnego wskaźnika potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej PAI UE w roku 2011

	Mikroklimat Kapitał Ludzki	Mikroklimat Rynkowy	Mikroklimat Innowacyjność	Wskaźnik syntetyczny
Dolnośląskie	B	D	D	D
Kujawsko-Pomorskie	B	E	F	E
Lubelskie	B	F	E	F
Lubuskie	A	F	E	E
Łódzkie	A	E	E	E
Małopolskie	C	E	E	E
Mazowieckie	A	C	B	B
Opolskie	C	F	E	F
Podkarpackie	C	F	E	F
Podlaskie	B	F	E	F
Pomorskie	B	D	D	D
Śląskie	B	D	E	D
Świętokrzyskie	A	F	F	F
Warmińsko-Mazurskie	B	F	E	F

Wielkopolskie	A	E	E	E
Zachodniopomorskie	C	E	E	E

Źródło: opracowanie własne na podstawie obliczeń H. Godlewskiej-Majkowskiej i M. Czerneckiego, wykonanych w ramach realizacji badania statutowego: *Atrakcyjność inwestycyjna regionów a lokalizacja przedsiębiorstwa w gospodarce globalnej* (zespół: dr hab. Hanna Godlewska-Majkowska prof. SGH – kierownik badania, dr P. Bartoszczuk, dr P. Zarębski, mgr M. Typa, mgr M. Czernecki).

Tabela 3. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna powiatów województwa podkarpackiego dla gospodarki narodowej oraz wybranych sekcji

Powiat	PAI1_G N	PAI1_G N_klasy	PAI1_C klasy	PAI1_G klasy	PAI1_I_ klasy	PAI1_M klasy
Rzeszów	0,345	A	A	A	A	A
Krosno	0,344	A	A	A	A	A
Przemyśl	0,331	A	A	A	B	A
Tarnobrzeg	0,315	A	A	B	B	A
Powiat stalowowolski	0,251	C	C	B	C	C
Powiat tarnobrzeczski	0,242	C	C	C	D	D
Powiat kolbuszowski	0,241	C	D	D	F	C
Powiat leski	0,241	C	C	C	A	D

Źródło: jak do tab. 1.

Tabela 4. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin województwa podkarpackiego dla gospodarki narodowej oraz wybranych sekcji

Gmina	PAI1_G N	PAI1_GN klasy	PAI1_C klasy	PAI1_G klasy	PAI1_I klasy	PAI1_M klasy
Rzeszów (1)	0,258	A	A	A	B	A
Krosno (1)	0,256	A	A	A	B	A
Mielec (1)	0,252	A	A	A	B	A
Sanok (1)	0,249	A	A	A	A	A
Łańcut (1)	0,246	A	A	A	B	A
Przemyśl (1)	0,245	A	A	A	B	A
Jasło (1)	0,245	A	A	A	C	A
Dębica (1)	0,244	A	A	A	B	A
Ostrów (2)	0,243	A	A	A	B	A
Tarnobrzeg (1)	0,243	A	A	A	C	A
Leżajsk (1)	0,239	A	A	A	A	A
Przeworsk (1)	0,237	A	A	A	C	A
Jarosław (1)	0,236	A	A	A	D	A
Stalowa Wola (1)	0,235	A	A	A	B	A
Krościenko Wyżne (2)	0,226	A	A	A	C	A
Dębica (2)	0,223	A	B	C	D	A
Lubaczów (1)	0,220	A	A	A	D	A
Czarna (2)	0,218	A	B	C	E	A

Jedlicze (3)	0,214	B	B	C	C	A
Trzebownik (2)	0,214	B	B	B	C	A
Radymno (1)	0,213	B	B	B	D	A
Kolbuszowa (3)	0,213	B	B	C	E	A
Krasne (2)	0,213	B	B	B	E	B
Boguchwała (3)	0,212	B	B	B	C	A
Nowa Dęba (3)	0,210	B	B	B	C	A
Głogów Małopolski (3)	0,209	B	B	B	B	A
Dukla (3)	0,208	B	B	B	A	B
Gorzyce (2)	0,207	B	B	B	E	B
Miejsce Piastowe (2)	0,205	B	B	B	D	B
Nisko (3)	0,204	B	B	B	A	B
Ropczyce (3)	0,204	B	B	C	C	A
Solina (2)	0,202	B	B	B	A	C
Iwonicz-Zdrój (3)	0,201	B	B	B	B	B
Nowa Sarzyna (3)	0,199	B	C	B	D	B
Łańcut (2)	0,198	B	C	C	D	B
Jarosław (2)	0,197	C	C	C	D	B
Tryńcza (2)	0,196	C	C	C	F	C
Świlcza (2)	0,196	C	C	C	C	B
Białobrzegi (2)	0,196	C	C	C	E	B
Medyka (2)	0,195	C	C	C	F	B
Lesko (3)	0,195	C	C	C	A	C
Żurawica (2)	0,194	C	C	C	E	B
Besko (2)	0,194	C	C	C	E	B
Żyraków (2)	0,194	C	C	C	E	B
Sędziszów Małopolski (3)	0,193	C	C	C	C	B
Pawłosiów (2)	0,192	C	C	C	E	B
Rudnik nad Sanem (3)	0,192	C	C	C	D	C
Rymanów (3)	0,192	C	C	C	B	B
Leżajsk (2)	0,189	C	C	C	E	C
Strzyżów (3)	0,188	C	C	C	C	B
Żółńca (2)	0,188	C	C	C	E	B
Pysznica (2)	0,187	C	C	C	C	C
Mielec (2)	0,187	C	C	C	E	B
Orły (2)	0,186	C	C	D	E	B
Grębów (2)	0,185	C	C	C	D	C
Tyczyn (3)	0,184	C	C	C	C	B
Lubaczów (2)	0,184	C	C	C	A	C
Oleszyce (3)	0,184	C	C	D	D	B
Zarzecz (2)	0,184	C	D	D	E	B
Cisna (2)	0,184	C	C	C	A	D
Wiązownica (2)	0,184	C	C	D	D	C
Cmolas (2)	0,183	C	C	C	E	C
Korczyna (2)	0,182	C	D	D	B	C
Padew Narodowa (2)	0,182	C	C	D	E	C
Rożwienica (2)	0,181	C	D	D	E	C

Baranów Sandomierski (3)	0,181	C	C	D	D	C
Przeworsk (2)	0,181	C	D	D	F	B
Lutowiska (2)	0,180	C	C	B	A	D
Sieniawa (3)	0,180	C	D	C	D	C
Czarna (2)	0,180	C	D	D	D	C
Majdan Królewski (2)	0,180	C	D	D	E	C
Chorkówka (2)	0,179	C	D	D	E	C
Niwiska (2)	0,179	C	D	D	E	C
Rakiszawa (2)	0,179	C	D	D	E	C
Brzozów (3)	0,179	C	D	D	C	C
Cieszanów (3)	0,179	C	D	D	E	C

Źródło: jak do tab. 1.

Uwaga: wszystkie wskaźniki w raporcie zostały policzone w oparciu o najbardziej aktualne dane z Banku Danych Lokalnych (2013).